

Verslag (concept)

Raad van Advies Waddenzeehavens
4 juni 2024 van 17.30 – 20.00 uur

Verslag van de achtentwintigste vergadering
Raad van Advies Waddenzeehavens

4 juni 2024

Arjen Bosch en Sara Koek

Verslag Raad van Advies Waddenzeehavens van 4 juni 2024

De achtentwintigste Raad van Advies vindt plaats in Restaurant Sterkenburg in de haven van Lauwersoog.

1. Agenda, verslag en mededelingen

De haven van Lauwersoog wordt door de voorzitter gefeliciteerd voor het behalen van het Ecoport certificaat.

Kees Turnhout stelt zich voor, hij is vanaf 1 april algemeen directeur bij Port of Den Helder.

Matthijs de Vries stelt zich voor, hij sluit voortaan aan vanuit de provincie Fryslân. De voorzitter benadrukt het belang van de aanwezigheid van de provincie aan tafel.

Agenda en verslag

- De leden stemmen in met de voorgestelde agenda.
- De leden stemmen in met het verslag van de vorige bijeenkomst.

Jaarverslag 2023

- Marco Glastra heeft enkele tekstvoorstellen, de overige leden zijn akkoord
  - *Afgesproken wordt dat Marco Glastra tekstvoorstellen voor het jaarverslag naar Arjen Bosch stuurt. Hij past het vervolgens aan, de aangepaste versie van het jaarverslag wordt per mail gedeeld met de RVA.*

Hoofdpijnen coalitieakkoord

- Arjen licht de belangrijkste punten uit het hoofdpijnenakkoord toe, er zijn enkele hele specifieke passages die voor het Waddengebied van belang zijn, zoals die over visakkers en het AERIUS-model. Opvallend is dat het klimaatfonds overeind blijft.
  - *Afgesproken wordt dat de voorzitter en secretaris t.z.t. een felicitatiebrief sturen aan de nieuwe minister(s) en hen tevens uitnodigen voor een werkbezoek.*

2. Baggeren

UP23 Ecosysteemgericht baggeren

Piet Hoekstra presenteert de tussenstand van het project ecosysteemgericht baggeren. Er is een literatuurstudie uitgevoerd door Waddenacademie, er is al veel kennis beschikbaar. In de volgende fase krijgen de kennisvragen een verdiepende aanpak en wordt er gekeken naar oplossingsrichtingen. Het overleg over de volgende fase vindt plaats op 3 juli.

Reflectie en vragen

- Er zijn vragen rondom toename van mist en stormen.
  - Uit dit onderzoek komen geen grote wijzigingen naar voren.
- Hoe zit het met de bijdrage van sedimentatie aan veiligheid, als er ook gas gewonnen wordt?
  - Piet zit in de commissie die adviseert over het 'hand aan de kraan principe'; de opslibbing in de gebieden waar gas gewonnen wordt is vele malen groter dan de daling die de gaswinning veroorzaakt.

- Het belang van afgaan op feiten wordt benadrukt.
- Dit project kan daadwerkelijk in de praktijk gebracht worden in pilots. In de volgende fase van het project wordt meer gefocust op de praktische kant.
  - De Raad heeft veel waardering voor het geboden inzicht.
  - Er wordt in het bijzonder waardering uitgesproken voor de samenwerking in de driehoek van RWS, CWN, havens en wetenschap.

De voorzitter dankt Katja en Piet voor de input en de inzichten. Katja biedt vervolgens twee deelrapporten vanuit de economische review aan. Arjen vraagt of deze rapporten op de website van de Waddenacademie zijn geplaatst. De Waddenacademie wil dit binnenkort op de site publiceren. Katja geeft aan dat er de komende week nog ruimte voor een reactie is.

Reflectie en vragen

- Leden van de Raad van Advies ondersteunen het traject update economische review Waddenzeehavens, maar publicaties in deze fase kunnen ze niet plaatsen.
- Het aanbieden van de deelrapporten van de economische review i.o.v. de Waddenacademie en rapport over milieueffecten zorgt voor verwarring. Havens geven aan dat ze het deelrapport economische review kennen (daarop is door de havens ook een reactie gegeven), maar dat er ook een rapport over de milieu effecten zou liggen is onbekend. Verzoek is daarom om dit rapport nog niet te publiceren, het is onduidelijk hoe dit onderdeel is van de opdracht.
  - Afgesproken wordt dat de voorzitter aan de Waddenacademie vraagt om de deelstudies niet te publiceren. Inmiddels heeft overleg tussen de voorzitter en de Waddenacademie plaatsgevonden: Deelstudies worden zonder overleg niet gepubliceerd. Er volgt een gesprek met de Waddenacademie. Er wordt door de voorzitter toegezegd dat beide rapporten gedeeld worden met de havens, zodat zij er ook kennis van kunnen nemen en hierop kunnen reageren.

Vaargeul Boontjes

Joost de Ruig geeft aan dat de samenwerking van de Waddenvereniging met vier bedrijven binnen het project de Boontjes een positieve ontwikkeling is, met een sterke focus op het nautische aspect. Het project is opgezet als een pilot, waarbij het leerproces centraal staat. Deelname vanuit het bedrijfsleven was vanuit het idee dat er niet perse een tegenstelling tussen economie en natuur zit, maar dat je ook samen kunt werken.

- De raad spreekt waardering uit voor de wijze waarop partijen binnen dit traject samenkomen en zoeken naar oplossingen. Oproep is om de uitkomsten van deze pilot tijdig te agenderen in de Raad als we het willen brengen in het Nationaal Water Programma.

3. Secretaris Raad van Advies

Opvolging Arjen Bosch

Arjen kondigt aan dat hij op 15 juli met deeltijdpensioen gaat. Hij blijft betrokken bij het Waddengebied voor Green Shipping en de Vereniging van

Waddenzeegemeenten, maar stopt als secretaris van de RvA Waddenzeehavens 15 jaar na de start van de havensamenwerking. Kees van Es wordt voorgesteld als opvolger voor Arjen. Aandachtspunt is dat Kees ook vanuit andere rollen aan andere tafels zit. De secretarisrol is niet alleen een procesrol, maar ook een belangenbehartigers rol. De voorzitter geeft aan dat dit in zijn gesprekken met Kees goed heeft doorgenomen en dat hij in de toekomst scherp zal zijn op dit aandachtspunt.

- Leden van de raad reageren positief en zijn akkoord met het voorstel om Kees van Es als secretaris te benoemen.
- Akkoord om lustrum Waddenzeehavens te organiseren en combineren met afscheid Arjen en volgende Raad van Advies.

4. Financiering Agenda voor het Waddengebied

Advies ABDTOPConsult

Arjen presenteert de stand van zaken over de financiering van de Agenda voor het Waddengebied. ABDTOPConsult heeft een advies uitgebracht, dat vooral in gaat op de mogelijkheden om de bekostiging flink te verbeteren. Tegelijk heeft een inventarisatie plaatsgevonden voor de opgaven van de Agenda voor het Waddengebied 2050. Er is met de werkgroep ingezoomd op de opgaven en kosten per gebied. In totaal komt dit uit op 5 miljard. De financieringen voor de Waddenbrede thema's komen daar nog bovenop. Belang voor een nieuw fonds is groot, mede omdat het Waddenfonds een looptijd heeft tot 2027. Er is op korte termijn een beslissing over de Waddenacademie nodig, want die wordt uit het Waddenfonds gefinancierd. Het voorstel is om een gezaghebbend persoon aan te stellen die het advies tot uitvoering kan brengen.

Reflectie en vragen

- Tijdens het vorige kabinet zaten er gemotiveerde ministers, hierop verder bouwen.
- 10 miljard is wel erg veel als je het terugreken naar kosten per Nederlander.
  - o Het gaat om bedragen die in de komende 12-15 jaar verplicht gaan worden, dat voor een groot gedeelte beschikbaar is, maar niet vaak niet beschikbaar komt.
- Als er geen nieuwe financiering komt, moeten we dan pleiten voor een Waddenfonds 2.0.
  - o Dit is niet erg kansrijk. De druk voor het vinden van geld in het nieuwe kabinet is hoog en fondsen zijn niet populair bij het ministerie van Financiën.
- De raad adviseert om eensgezind met het advies van ABDTOPConsult om te gaan, zodat er tempo gemaakt kan worden met de opvolging.

5. Follow up Pact van Marrum

De stand van zaken samenwerking CWN - Waddenzeehavens is schriftelijk gedeeld. Vanuit havens wordt aangegeven dat de wil en het vertrouwen er nog steeds is om samenwerking aan te gaan.

6. Ecoorthavens

Arjen geeft aan dat er een streefbeeld onderwaternatuur voor de Wadden is opgesteld. Realiteit ligt ver van het streefbeeld, de onderwaternatuur is op dit moment kaal. Mogelijke maatregelen voor natuurherstel zijn: verminderen impact van gebruik en actieve natuurherstel maatregelen.

De evaluatie van het Natura-2000 beheerplan bevestigt het beeld dat de gewenste verbeteringen van de natuur niet van de grond komen en maar in 10% van de 60 doelen aan de Europese vereisten voldoen. Vele factoren zorgen ervoor dat de natuur onder druk staat, maar een groot deel van de gewenste doelen zijn afhankelijk van adequate inrichting en beheer. Het is belangrijk dat havens en natuurpartijen samen optrekken om de impact van gebruik te verminderen en maatregelen te treffen om de natuurdoelen te verbeteren.

Reflectie en vragen

- RWS werkt nu aan een nieuw beheerplan, binnen dit traject moeten ook keuzes worden gemaakt.
  - Afgesproken wordt om tijdens de volgende Raad van Advies het traject rondom het nieuwe Natura 2000- beheerplan te presenteren.

7. Havenontwikkeling

Economische review Waddenzeehavens

Het rapport is bij agenda punt 2 reeds gepresenteerd en besproken. Het punt wordt tijdens de volgende Raad van Advies opnieuw geagendeerd.

- Leden van de Raad van Advies ondersteunen het traject update economische review Waddenzeehavens. Maar ondersteunen, gezien de discussie rondom de opdracht tot en publicaties van de Waddenacademie (zie agendapunt 2) niet om het voorstel om als pilot te dienen van socio-economische afweging voor Beleidskader Natuur Wadden.

8. Uitvoeringsinitiatieven

UP17 Green Shipping

Harm Post geeft aan dat ,onder grote druk, de rederijen de overgang naar fossielvrij varen gaan maken. Knelpunt is de financiering voor de ombouw van schepen, is voor de helft beschikbaar uit het Waddenfonds maar andere helft lukt niet. De Visserij zitten helemaal klem. Het is verheugend dat de rijksrederij nu ook geld beschikbaar heeft voor de ombouw van de Krukel naar het varen op waterstof.

Leden van de raad delen wisselende ervaringen over UP 17 Green Shipping. Enerzijds duurt het in complexe projecten erg lang omdat partijen zich soms terugtrekken, anderzijds zijn er ook nieuwe projecten voor teruggekomen.

Reflectie en vragen

- Er is veel discussie rondom de aanbesteding concessie veerdiensten en de voorwaarde tot batterij-elektrisch varen. OBW heeft zich ook uitgesproken over het opnemen van elektrisch varen in de aanbesteding. De ambitie van het Rijk is laag, omdat ze bang zijn dat het leidt tot extra kosten.
  - Oproep aan de provincie om de oplossing voor netcongestie zodanig te prioriteren dat elektrisch varen vanaf 2029 mogelijk wordt.
  - Er is ook walapparatuur nodig op de eilanden
  - Natuurpartijen zijn er geen voorstander van om kabels door de Waddenzee aan te leggen.
  - Ook als er geen netcapaciteit beschikbaar is, zijn er vele mogelijkheden om elektrisch te varen.
- Oproep aan de overheden om elektrisch varen voor te schrijven en meer vertrouwen te hebben dat het met de huidige technologie al mogelijk is.

9. Trilaterale samenwerking

Arjen geeft aan dat er op dit moment geen trilaterale samenwerking tussen de Wadden Sea Board (WSB) en havens meer plaatsvindt. Het Wadden Sea Forum is meer dan een half jaar geleden opgeheven.

- Havens geven aan geen prioriteit te geven aan trilaterale samenwerking als de WSB haar faciliteit voor stakeholders afschaft zonder zicht op een goed alternatief.

10. Planning

- De raad stemt in met het jaarplan 2024.
- De volgende Raad wordt op 15 oktober gehouden, na het derde lustrum van de Waddenzeehavensamenwerking. Gemeente Harlingen treedt op als gastheer.
- Uitnodiging aan de Raad om naar Delfsail te komen (13 – 16 juni)

11. Sluiting

Om 20.15 uur sluit de voorzitter de vergadering.

12. Deelnemers

Henk Staghouwer	Voorzitter
Arjen Bosch	Secretaris Raad van Advies Waddenzeehavens
Kees Turnhout	Directeur Port of Den Helder
Andrea van Santen	Beleidsadviseur Port of Den Helder
Marco Glastra	Directeur Groninger Landschap
Cas König	CEO Groningen Seaports
Arjen Nolles	Wwethouder gemeente Het Hogeland
Robert Leever	Wethouder gemeente Hollands Kroon
Paul Schoute	Wethouder gemeente Harlingen
Pieter Braaksma	Wethouder Noardeast-Fryslân
David de Jong	Wethouder Delfzijl

Matthijs de Vries	Gedeputeerde Provincie Fryslân
Harm Post	Directeur haven Lauwersoog
Paul Pot	Directeur Port of Harlingen
Joost de Ruig	HID RWS Noord-Nederland
Tammo Bult	Directeur Wageningen Marine Research
Paul Rinsma	Harlingen Seaport Business Association
Sara Koek	Bureau WING

Bij agendapunt 2 zijn voorts aanwezig:
Katja Philippart   Waddenacademie
Piet Hoekstra   Waddenacademie